

GRADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
Dumineca 7 Sept. st. v.
19 Sept. st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.
Redactiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 68.

ANUL XVI.
1880.

Pretiuł pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Istoricul polonu Ioan Dlugoss.

1415—1480.

Nu de multu națiunea polona avu o mare serbătoare literaria. În anul acesta trecura patru sute de ani de când cel mai mare cronicaru al ei, Ioan Dlugoss, a muritu. Acesta are cele mai neperitóre merite întru deșteptarea și alimentarea sentimentelor naționale, căci el a conservatu cultul ideii de statu polonu. De aceea nu ne putemu mirá, că polonii i aducu cu atâta devotamentu tributul stimei lor. Iéta și motivul, pentru care

Academii'a polóna arangi'a o serbare în memori'a mortii de patru sute de ani a lui, ținându la Cracovi'a o adunare de gala, și desgropându osamintele lui Dlugoss, le aședă în „Panteonul“ restauratu pe speșele țerii lângă a celoralalti barbati de frunte.

Acésta serbare fu o adeverata festivitate naționala, la care luara parte tóte notabilitățile, ma și istoricii boemi și germâni fure represintati, și totul se încheiá prin unu banchetu. Usámu și noi de acésta ocașiune spre a introduce în colecțiunea portretelor nóstre și pe al acestui istoricu atât de importantu și pentru istoriografii'a româna.

Ioan Dlugoss, seu pe latinia

Longinus, s'a nascutu la 1415 în Brzzink, din o vechia familia; dupa terminarea studiilor sale întră pe carier'a preotiesca și ca atare ajunse canonicu în Cracovi'a. În acésta calitate regele polonu Cazmer IV l'a însărcinatu cu mai multe misiuni; așá la 1445 la Ioane de Huniad, la Pap'a Nicolae V în Roma și la imperatul germânu Frideric III.

El a scrisu o mulțime de lucrări istorice, cele mai multe în limb'a latina, și și-a espiratu sufletul la 1480, la câteva zile dupa numirea sa de arhiepiscupu al Ilywoului (Lemberga). Cea mai renumita opera a sa

este cea intitulata : „Annales seu cronicae incliyti regni Poloniae“, care are estensiune de 12 tomuri, cari se citeza sub titluł colectivu de „Historica Polonica“.

În cronicel'or lui Dlugoss par-tea pâna la 1386 e plina de tradițiuni și fabule; dar de aci 'ncolo scrie dupa isvóre nemijlocite și din propriele sale esperintie. Trebuie inse să constatămu, că în multe locuri nu pre e obiectivu, și gloriificarea națiunii sale pare a fi supremul seu scopu, o greșela acésta, de care numai puçini istorici sânt lipsiti.

Nu se pôte totusi contesta, că Dlugoss este unu istoricu meritosu și că a scrisu bine. I. H.

Ioan Dlugoss.

O mirésa si doi miri.

— *Novela.* —

(Urmare.)

E unu stégu gelnicu, în cele mai multe casuri unu stégu în cemetierul cel mare unde ni sânt îngropate speranțele, iluziunile, credințele și fericirea.

Ni-e gele a privi la el; dar ni place a-l vedé.

E unu geniu, unu geniu blându și bunu, care numai o vina are: că totdeuna plânge.

Dar nu te înșela în veci. Ce-ti spune el, sânt drepte. Le-ai vedutu, le-ai petrecutu, le-ai gustatu tôte.

Au fost dulci, așa precum și le povestesc; au trecut, s'au stinsu așa cum și le spune ea.

Ea nu te mângaiá, dar nu-ti cașuna nici durere noua; numai cea vechia, pe aceea nu o lasa să adórma.

Suvenirea i mai remasese Lenei, suvenirea și la-crimele.

Cu timpul s'au uscatu și lacrimel, căci Dumneđu a mesuratu mai multa durere ánimei decât lacrime ochilor; au secatu și lacrimel, și i-a remasu suvenirea.

O-au impresuratu parintii, ómeni buni, și o-au mângaiatu; dar suvenirea nu o mângaiá, și nimenea nu-i sciea vorbi așa de dulce ca și ea.

Au trecutú înse zile, septemáni și luni; și totu aceea mângaiere dela toti: „Uita Leno, uita puiul meu; toti ómenii în lume au dureri, și ce ar fi déca n'aru uitá!?”

— Vedi drag'a mosúului, — i dícea preotul din satu, când o íntelniá, — dílele trecu, flórea-ti cade, faci'a-ti vestedesce, Dumneđu a facutu ómenii pentru ómeni, mângaiá-te, drag'a mosúului! Dumneđu ti-a mesuratu durerea, el scie pentru ce, e pecatu să nu primesci cu ánima blanda și buna ceea ce Dumneđu ti-a datu.

Lena erá feta buna, crescuta bine, și cu ánima móle, i-ar fi placutu să asculte, să se mângaié, să uite; dar suvenirea oh suvenirea, ea nu-i dadea repausu pe unu minutu.

A decisu să uite.

Și totu uitá, și totu uitá; dar faci'a ei pe tóta díu'a deviniá mai palida.

— Marita-te Lena, — dícea mama-sa, — marita-te, drag'a mamei. Dumneđu a rénduitu ca fetele să se marite. E pecatu să remáni feta beatrâna. Ce a trecutú, a trecutú; l'ai plânsu, l'ai gelitu, trebue să începi alta viétia!

Lena totu tacea. Nu mai dícea nici da nici ba.

Dar parintii ei díceau.

Tinerul Joni i cerú mân'a, parintii ei i-o dadura. Erá avutu și frumosu. Starea buna, unu barbatu frumosu, cu vorbe bune, și timpul, acestu medicu bunu — o vor mângaiá și pe Lena.

Lena nici la acést'a nu a dísu nimicu.

Parintii ei vreu. Să fía.

Va fi consórtia fidela și credinciósa; dar tovarasi'a ei eterna, guvenirea, o va duce cu sine.

Și-a trasu de séma, s'a svatuitu cu ea, cu suvenirea; și ea a dísu: „Mergi unde vrei, eu mergu cu tine, eu te petrecu pâna la grópa!”

IV.

Erá séra, o séra frumósa și lina.

Mam'a lui Jonitía ședea singura pe pragu, și alegea untu într'unu vasu curatu.

Unu câne beatrânu ședea íntinsu pe fóle și priviá la ea, o mítia alba se frecá de pólele ei, torcéndu și încungiurándu când pe dincóce când pe dincolo, și iéra mai privindu dreptu în ochii bunei stapáne.

Vacile rumegau în curte, facéndu clopotul să sune

din când în când, iér de o parte gagaiá o terlitia de gásce.

Bab'a erá beatrâna și alba, și erá veduva de multi ani; dar avea stáricica buna, și erá multifamita.

Unu feciórașu ce-i daduse Dumneđu ínvétiasé car-te, și el, Jonitía al ei erá omu de réndu, adi sergentu la dorobánti.

Numai rusii aceia, numai aceia de aru fi peritu acolo acasa în fêr'a lor; că numai ei au adusu atáta primejdia 'n fêra — așa spunea pop'a din scrisori.

Feciórii au mersu la bataia, și au mersu și Jonitía al el. Ce să faca, barbatii cautu să mérga, căci ei-su barbatii.

Dar ah, a mersu flórea fêrii, și s'a vesteditu multu din ea. Au mersu copilasii mamelor, dragutii fetelor, și au cadutu în lupta, și nu vor mai rentorná în veci.

Se va terminá lupt'a, vor vini feciórii din bataia, câte mame-or așteptá 'n pórtá plângéndu de bucuria, și câte s'or întórcé índereptu ridéndu de durere — ne-bune. Câte mándre vor așteptá 'n pragu, cu braciul deschisu, cu strúțul * în mána și câte s'or întórcé să-si schimbe hain'a în gele, velul de mirésa în velu negru, și strúțul să-l puna în fundul ladii să se usce acolo, să-l țina pe viétia, dar să nu-l véda nímerea în veci.

Pe Jonitía il vor așteptá améndóue: mam'a și dragut'a. Și vor așteptá multu, deminét'a și sér'a, díu'a și nóptea — și 'n urma mam'a va nebuni, dragut'a s'a maritá, cine-l va plânge?

Așa cugetá serman'a mama.

I s'a spusu și ei, că Jonitía a cadutu în lupt'a cu turcii, a cadutu în șántiurile Plevnei, dar n'a cređutu. O astfel de fama nu o crede o mama dintr'una.

O crede fêr'a, o crede lumea; pe urma o crede chiar și dragut'a cea fidela, dar mam'a, ea nu o crede.

Sânt destui fecióri în lume, pentru ce să căda chiar baietel ei?! Altii mai au pe cineva, dar ea n'are pe nímenea.

Moralul și credinț'a în dreptatea Dumneđeescá i justificá speranț'a.

(Va urmá.)

V. R. Buticescu.

Lebed'a.

Le lacul de auru se scaldá superba,

O lebeda alba, ca gândul usioru;

Ea trece sub radi'a, ce gingasiu apune,

În giurul seu cauta cu giele si doru.

Molatic'a bóre alérga de unde

A sórelui radie se culca dúiosu,

Si 'n síópte plapânde i spune pe fuga,

Ca frundi'a când cade, se mori e frumosu.

Unu cântecu resuna, ca harp'a cerésca;

Stau muntii s'asculte, stau paseri în vântu;

O vesceda frundiá pe apa plutesce

Si lebed'a móre, ea móre cântându.

Vediut'am mai multe foi galbini suflate

De vântu, al meu sóre perise sub noru;

Voindu se trecu iute cântu si eu cu giele,

Dar totusi sermanul nu potu ca se moru!

Teodor Bota.

* Strútiu se numesce pe unele locuri ale Transilvaniei buchetul, pên'a de flori.

Misteriul Noptii.

— Romanu, de *Claire de Chandeneux*. —

(Urmare.)

Tinerul cuprinsu de fantezmele unui visu suride-tor se preumblă pe malul lacului bine mirositoru, și petrecu fantasându timpul acela, care îl despartiea de prândiu, când avea să se 'ntelnescă ierasi cu acele două femei, cari pe neașteptate începura a jucă unu rolu atât de mare în vieti'a lui.

Prândiul trecu în o dispozițiune serioasă, dar foarte amicabile. Toti aru fi pututu observă, că aceia cari ședu în giurul mesei și respundu confus la întrebările unu altuia, înca nu s'au deprinsu cu nou'a lor situațiune, și fia-care se teme ca nu cumva să tulbure armoni'a.

Dn'a Forster voi să cîunte acêsta situațiune, și dupa cafêu'a nêgra ordonă să se prinda caili, ca să arete nepotului seu viitorea-i moșia.

— Numai superficial vom puté să inspectămu acêsta moșia, căci timpul nu va fi de ajunsu; dar, iubite Pascal, cel puțin vei avé o ideia aprocsimativa despre estensiunea Corsierului.

— Cât de multu mi-ar placé, déca ar fi mica, foarte mica, — respunse Pascal vesel. Căci déca e atât de mare, nu voiu mai ispravî admirarea.

Varvara isi caută pretestu să rămăna departe de acêsta preumblare, cu tôte că anim'a o dorea puțin, dar acêst'a nu-i clatină vointi'a.

Mintea ei meditativa prevedu tôte, tôte, înca și ne-declarat'a grațitudine a tinerului față de ea, căreia avea să-i multămescă norocul.

Ea simți instinctiv, că dupa cele petrecute absentarea ei va îndemnă pe tineru multu mai tare a-si aduce aminte de ea, decât déca ar fi lângă dên's'a.

Și miss Varvara cu iritabilitatea spiritului seu și cu prevederea sa rece, caré contrastu de ordinaru se pôte gasi în caracterul damelor americane, medită foarte bine.

Pascal regretă viu, că n'a avutu îndata în primele zile ocașiune, d'a spune frumoșei, înțeleptei și neogistei miss, séu cel puțin d'a o face să înțelga că dên'sul cunósce îniriirea mare ce are asupra bețrănei lady.

El speră, că va puté suplini acêsta.

Preumblarea se lungi destulu de multu, bețrân'a lady vorbiă multu. Se vedea pe dên's'a, că uséza cu multa bunavointia de ocașiune, ca de asta-data să nu aiba grige numai de sine, și începú cu tóta serioșitatea rolul ce și-a alesu. Apucă să arete o îngrigire de mama față de Pascal.

Probabilmente, acêst'a i eră cam greu; naturelul ei se pare că nu pré suferiă să se ocupe și cu altul afara de sine. Dar totusi jocă cu óresicare îndestulire noul seu rol. I placea de sine în acela, căci astfel pôte să pôrte grige de cineva, pôte să faca bine, și astfel pôte să-si atraga atenziunea amicilor și cunoscutilor sei.

Dar îndeșertu amu caută în spiritul bețrănei americane sentimente mai înalte, séu vr'o hotarire ideala. Modul de cugetare materialu și hotaritu al soiului seu nu-i permitea nici unu fel de înferbintare.

III.

Cele două zile următoare trecura iute pentru tinerul. Órele disparura un'a dupa alt'a, afara în natur'a frumoșă și încântătoare; în laintru în castelu în societate placuta și recreatoare.

Dn'a Forster aretă atăta bunavointia față de nepotul seu, de căta eră capabila; Varvara eră atât de preventore și placuta, încât Pascal nu gasi cuvinte spre a-si esprimă multămit'a și grațitúinea. Bibliotec'a castelului eră bogata în tôte ramurile, serviciul promptu și plinu de respectu. Tabloul care se 'ntindea inaintea

ferestilor castelului ar fi încântatu și unu spiritu mai puțin impresionabilu decât al lui Pascal.

Trasurele și caili steteau în continuu la dispozițiunea lui, și n'avea decât numai să ordone. O luntriti'a se afla la malul lacului, lângă ea se 'naltiă o casulă de pescariu; în o odaia a junelui eră adunata o colecțiune întreaga a armelor de vênătoare.

Se vedea, că înca și personalul servitorilor ghicise planul secretu al dómnei, căci ei așteptau numai unu semnu al lui Pascal, și totu ce poftiă, se realisă. Făra 'ndoiela, ei vedeau în tinerul avocatul pe viitoriul domnu al castelului.

Pascal află, că în Lausanne au sositu câteva celebrități, cu cari conveni în carier'a sa de avocatul la Paris.

I cercetă în orașu; aceia se apropiara de el cu respectul cel mai profundu. El vedu cu mare satisfaciune, că notabilitățile orașului, de și le vorbiă cu cea mai mare reserva despre motivul petrecerii sale aice, il primiau cu unu deosebitu devotamentu.

Venira și câțiva proprietari din vecini la Corsier; și acestia destingeau pe fiitorul moștenitoru în junele avocatul, și credeau, că facu placere matusiei, aretându cel mai adăncu respectu față de nepotul seu.

El rentorse aceste visite. Proprietarii mai vechi ai acestui ținutu nu luau parte în placerile cosmopolite ale Lusanne-ei noue, dar totusi simțeau necesitatea, ca să vina la ei cineva, care să-i deștepte din liniscea lor inerta.

Cu unu cuventu tôte ce încungirau pe tinerul acesta, pareau a fi fost create pentru dên'sul. Acestu devotamentu, care cade atât de bine înime omenesci, și care în momentul primu ar fi îmbetatu pe atăția tineri, facu și asupra lui Pascal o necontestabila impresiune. Multu mai mare, decât cum ar fi doritu el însusi.

În aceste două zile pline de bucuria, fără ca să fi trebuitu a-si umili macaru și pe unu momentu demnitatea sa, se putea consideră domnul unei moșii principesci, moștenitorul unei averi mari, și eroul unei societăți distinse.

Într'o zi, cam pe la 8 óre sér'a, miss Varvara dișe bețrănei lady, că n'ar strică déca ar introduce pe nepotul seu în casin'a de nou infiintata la Beau Rivage, care formă centrul vietii sociale din Lussane.

— Iubit'a mea copila, — dișe dn'a Forster, — tu scii bine, că acestu mare sgomotu și acêsta mare societate nu sînt pentru mine. Eu îmbetrănescu și me cam urescu în asemene placeri. Acele dame tîtionate îmi paru niște figure de cêra. Înse dóra Pascal ar dori să mérga, pe dên'sul nu-l reținu considerațiunile pe cari le aminti. Pascal, n'ai pofta să cercetezi casin'a?

— M'așu simți foarte fericitu, de cumva în sér'a acêst'a așu puté să-mi oferu brațulu iubitei mele matusie... dar, déca nu voiesce să vina...

— Dar lady Forster nu scie, — întrerupse Varvara pe Pascal, — că astadi a sositu în Lausanne unchiul președintelui Statelor unite, unu dintre vechii sei amici, care de siguru va prândi în casina.

— În adeveru?... Generalul Hutter?... Oh! ce bunu jocășu... și ce omu cu spiritu!... Au trecutú deja trei septemăni de când nu l'am vețutu.

— Generalul numai caletoresce prin Elveti'a, fără d'a se opri undeva. Acêst'a e unic'a ocașiune de a-l revedé.

— Me voiu duce la casina, scump'a mea. Îmbraca-me iute... numai decât!... Dar én spune-mi, cum ai aflatu, că generalul a sositu?

(Va urmă.)

S A X O N I.

Calindarul septemănei.

Ziua sept.	Numele sântilor și serbatorile.		Sorele resare	Sorele apune
	st. v.	st. n.		
Dumineca	7	19	Mart. Sozontu.	5 54 6 7
Luni	8	20	(+) Nasc. Nasc. de Dd.	5 55 6 6
Marti	9	21	† PP. Ioachim și Ana.	5 56 6 5
Mercuri	10	22	Mr'a Minodora.	5 57 6 3
Joi	11	23	Cuv. Teodora din Al.	5 59 6 1
Vineri	12	24	Mart. Autonom.	6 0 6 0
Sâmbeta	13	25	M. Corneliu Centur.	6 1 5 59

O nouă societate culturală română.

Cu bucuria înregistrăm, că mișcarea culturală română pornită în lună trecută la Oradea-mare spre a înființa aici o școlă națională pentru crescerea mai nalta a fetelor române a produs rezultatul dorit, căci realizarea ideii s'a așezat pe unu temei durabilu, și acuma nu mai urmăze decât ca zelul naționalu să se faca dator' a!

La 14 l. c., pe când adunarea din 28 august a inteligenței noastre d' aice a conchiamatu o adunare generală a întregii inteligențe române din acestu comitat, s'a adunatu unu numeru atât de frumosu din cei invitați, încât este unu deceniu, de când asemenea adunare românească nu s'a mai vețutu în orașul acesta.

În această adunare, în care funcționara ca președinte Rds. D. Teodor Kőváry și ca notari dnii Ioan Popu și Silviu Rezeiu, comisiunea esmisa din conferință a dela 29 august raportă despre misiunea sa, cetindu secretariul comisiunii, dl Silviu Rezeiu, raportul ce-l publicăm mai la vale.

Apoi luă cuvântul dl Iosif Romanu, și declară, că despre colect'a repausatei sale soții de pia memoria va face socota comitetului care se va alege, anunțiându inca de acuma, că sum'a ce va avé să predeie se urca la vr'o 5000 fl.

Dupa această declarațiune viu aplaudata, urmă actul de cea mai înalta importanță al acestei adunări. Comisiunea adeva raportându, că spre realizarea scopului sublimu a gasitu cel mai bunu mijlocu d'a se înființa o societate, totu odata a și presintatu, prin raportorul Iosif Vulcanu, unu proiectu de statute, cari cu puține modifițiuni s'au și votatu.

Din momentu acela d' aice avem o nouă societate culturală, o societate a cărei activitate se îndrepta spre unu terenu atât de negligatu la noi, spre terenul instrucțiunii mai înalte a secului femeiescu român.

Conform statutelor, această societate va avé în frunte unu comitetu dirigențu de 9 membrii, respunțetoru de toate acțiunile sale, care va conchiamă în fia-care anu câte o adunare generală, unde va raportă despre activitatea sa de peste anu. Aceste adunări vor fi ambulante; cea mai de aprôpe, în anul viitoru, se va ține la Oradea-mare.

Apoi, înscriindu-se membrii, se alege comitetul, și anume: domnii: președinte Teodor Kőváry, vice-președinte Simeon Bica, membrii Iosif Nestor, Nicolae Zigre, Iosif Erdeli, Ioan Popu, Silviu Rezeiu, Ioan Glitié și Iosif Vulcanu, cari vor alege dintre sine unu cassaru și unu secretaru.

Și dupa aceste adunarea se încheie în mijlocul unui entuziasm generalu, ier membrii ei se întrunira la o cina comună, care dură pâna târziu.

Deie ceriul ca această salutară întreprindere să

creșca și să înflorească! Înse ca această dorință să se pōta realiză, se cere ca publicul românescu s'o spriginescă cu zelul! Români, faceti-ve dator' a!

R a p o r t u

despre activitatea comitetului alesu din sinul conferinței ținute de inteligența română de Oradea-mare în 28 august 1880 în cauz'a continuării lucrărilor pentru înființarea unei școle române de fete în Oradea-mare.

Onorata Adunare!

Comitetul alesu pentru stabilirea programei urmânde în adunarea de astadi mi-a concredutu a face raportu înaintea onorabilei adunări despre activitatea sa urmata dela 28 aug. a. c. ca dela ziua începerei misiunii sale pâna în ziua de astadi. Înainte de a satisface înse acestei comisiuni onorifice, fia-mi permis a aruncă o privire asupra anilor de curând trecuti, în cari, precum credu, își afla esordiul și conferința noastră de astadi, și a cercă încât me vor iertă puterile marginite, motivele cari au avutu de urmăze mișcările acelor ani, facute în interesul înființării unei școle române de fete în Oradea-mare.

Abia credu se existe omu inteligente, carele se nu fia convinsu și petrunsu de momentuositatea educațiunii și de influința acesteia asupra vieții sociale și politice a unui poporu. Nu înțelegu aici educațiunea luata în sensu comunu, care se marginesce la crescerea în etate și la grigi'a esterna ce o punemu pentru înaintarea desvōltării fizice a omului, ci voiescu a înțelegu mai multu educațiunea în înțelesul strinsu al cuvântului, educațiunea care se escita și desvōlta prin o activitate spirituale conscia a sentiului, a vointiei, a cugetării și faptelor omului, înțelegu educațiunea care se câștiga prin influința ce o eserează omul asupra altor ômeni. Educațiunea luata în acestu înțelesu influințează persoanele, familiile, națiunile și staturile, dupa direcțiunea care o urmăze dându spresiune modului seu de cugetare prin unele fapte esterne, dupa cari se dejudeca gradul de cultura al popôrelor singuratece, carele statorcesce apoi pusețiunea cutarei națiuni față de celelalte.

Pentru ca d' aice o națiune ôre-care, prin cultura adevărata să-si elupte o pusețiune onorifică între celelalte popôre, înainte de toate are lipsa neîncungurată de educațiune adevăratu morale, pentru că singuru acest'a e în stare a-l înaltă pe omu la sublimitatea misiunii sale că fiațiunea rațiunale, și a-l conduce la ajungerea scopului ce i l'a pusu creatoriul seu divin. O educațiune care s'ar margini singuru la comunicarea sciințielor și esercerea isteței esteriore, chiar așa puțin coresponde scopului, ca și crescerea luata în sensu comunu, care-și estende grigi'a numai asupra sanității, a puterii și otfelirei corpului; de și de alta parte nici aceste două nu sânt eschise din educațiunea etică, ba sânt chiar necesarie și debe se o însoțesca pe acest'a, de ôra-ce desvōltarea și cultivarea normale a corpului este neîncunguratu de lipsa întru deslegarea celor mai marele probleme omenesci. De aici urmăze cumca nisuiința primăria a educatoriului debe să se concentreze în cultivarea caracterului morale, adeva într'aceia, că escita și întaresce în elevul seu o vointia care se coresponde ideilor morale.

Înse cultivarea și formarea unui asemenea caracteru depinde multu dela însușirile naturali ale individilor singurateci, și dela alte multe impregiurări, cari adese-ori au cu multu mai mare influința asupra omului, decât cele ce în respectul acest'a le întreprinde educatoriul cu voi'a, pentru a dă o direcțiune ôre-care caracterului elevului seu. Cercul în carele se cresce

omul, exemplul altor'a, și cu deosebire al parintilor, experiență ce o face, sunt totu atâte isvóre de dorința și voința, ale căror efectu rămâne tradatu casului fortuitu, deca nu succede a susține și întări de o parte efectul binefacătoriu, iera de alta parte a delatură influință stricaciōsa ce o ar avé împregiurările memorate. Pentru regularea efectului dorinței și voinței escitate prin impresiunile esterne, pe lānga disciplin'a pozitivă ori negativă, precum scimu instrucțiunea e unul din cele mai momentōse mijlōce ale educațiunei, și încă nu numai instrucțiunea ce țintese spre ajungerea moralității curatu esterne, ci instrucțiunea adeveratu cultivatōrea și crescatōrea. Educațiunea dara în esenția nu se pōte desparți de cultura și pedagogi'a nu se pōte desparți de didactica. Pentru ca sē se pōta ajunge dara o educațiune corespundētōria celor premise, este necesariu a cultivā de o parte caracterul omului, de alta parte inse a-i tinde mijlōcele recerute pentru desvoltarea și cultivarea sa intelectuale. Acēs't'a inse o putemu ajunge numai așa, deca vom avé institute de crescere și învettāmētū.

Dupa ce inse, precum amu espusu mai nainte, în educațiune e a se pune pondul principale pe caracterul omului, iera profesoriul sēu profesorēs'a institutelor de crescere avēndu sub grigi'a sa unu numeru de multe ori fōrte considerabile de elevi și așa abiā pōte scrutā însușirile naturali și efectul influinței esterne ce se arēta în elevii sei, ajungemu la acea conclusiune naturale, cumca aceia cari stau mai aprōpe de omu, debe se tinda educatoriului māna de ajutoriu întru deslegarea dorita a chiamārei sale. Și cine i este ōre omului mai aprōpe, cine pōrta mai tare la ānima sōrtea omului, decāt parintii sei? Așa e domnilor, parintii sūnt aceia, cari sūnt chiamati în linea prima a tinde educatoriului ajutoriu necesariu întru cultivarea elevului concređutu, și între parinti iera este chiamata înainte de tōte mam'a a da directiune cultivarei caracterului pruncilor sei. Mam'a este acea, care prin laptele seu tinde pruncului nutrementul necesariu, ea-l învētīa a se folosi de organul cuvēntarei, ea este chiamata chiar și dupa legile naturei a pune fundamentul educațiunei pruncului seu, pentru că scimu că ea este acea, cātra care are pruncu mai mare atragere, și căreia prin urmare i este mai ușoru a eserce influință sa dulce și binefacatoriā asupra aceluia.

Este dara evidentu, cumca esercerea practica a educațiunei depinde nu numai dela moralitatea, cultur'a și spiritul vietēi publice, ci cu deosebire dela moralitatea, cultur'a și spiritul vietēi familiare, care repetesce și continua nemijlocitu în viētī'a pruncilor, depinde dela cultur'a parintilor, dela gradul de educațiune în care a fost împarteșita mam'a. „Venitoriul nēmului omenescu” — dice L. Aimé Martin — se odihnesce pe amorul de muma: nu respinge acēs't'a putere. Așa debile pe cât ti-se pare, lucrarea ei este neinvinsa, și urșita a produce cea mai mare prefacere care s'ar fi pututu vre-o data vedē pe pamētū”. Iera Napoleon cel mare referitoriu la acestu obiectu dișe: „E bine, ieta o sistēma întrēga de educațiune: debe se formezi mume cari se scia sē-si crēsca copīi lor”.

Și așa deca educațiunea adeverata morale este fără indoire fundamentul bunastarei și fericirei familiei, a națiunei și statului, și condițiunea inomisa pentru ca cutare poporu se căștīge unu pondu ōre carele cuvēntului seu, de alta parte inse e constatatu cumca influință binefacatoriā a mamei este mai acomodata a dā omului directiunea receruta spre ajungerea gradului doritu de cultura, credu a fi lucru pré naturale, cumca fia-carele statu, fia-care națiune, și așa și națiunea romāna, deca voiesce a reprezentā ceva în lumea acēs't'a, și voiesce a corespunde destinațiunei omului de a tinde

spre perfecțiōnare și prin acēs't'a spre ajungerea scopului seu de pe acestu pamētū, va trebui înainte de tōte se tinda mamelor posibilitatea de a dā fiilor sei educațiunea cuvenita, și în acestu scopu își va cresce înainte de tōte mame culte, mame romāne.

Aceste sēu asemenea motive au îndemnatu de si-guru și pe zelōs'a matrōna romāna din Oradea-mare Paulina Romanu nascuta Covaciū a pune fundamentul unei școlei mai innalte pentru fete romāne. Ānim'a ei petrunsa de amōrea poporului seu, și plina de dorul ō-l vedē pe acēs't'a apropiāndu-se de nou cātra marimea stramoșilor sei, a cunoscutu pré bine, cumca națiunea romāna numai atunci va putē figurā între celelalte națiuni, deca prin căștigarea culturi asemenea nivoului de cultura al celorlalte națiuni va nisui a demustrā că puterea vitale a fiilor lui Romul încă nu a peritu din vēnele romānilor de astadi, ci a dormitatu numai și e gata a renviā în totu momentul spre a-si ocupā locul carele i competesce între alte națiuni pe bazea trecutului eroicu. Pentru acea în fruntea altor dame romāne, încāt pentru romāni pārtīlor nōstre, a începutu a pune fundamentul școlei sēu institutului, carele prin crescerea și educațiunea fetelor romāne dāndu națiunei mame proveđute cu cultur'a corespundētōria recerentīelor seculului, estu modu se straplānte și potentieze acea cultura în fii și nepoti, cari apoi în viētī'a sociale se elupte pe sēm'a națiunei romāne respectul celorlalte națiuni.

Spre căștigarea mijlōcelor materiali necesarie, s'au arangiātu pe la anii 1868—1871 colecte și petreceri, și zelul publicului romānu și însuflețirea acestuia pentru scopul maretīu peste puțin a adunatu sume considerabili. Durere inse, că mōrtea cruda a rapitu pe zelōs'a matrōna din numerul celor vii, și cu repausarea ei adormindu zelul națiunale, a adormitu și interesarea pentru școl'a romāna de fete.

Cultur'a națiunilor cu cari sūntemu în coatingere mijlocita și nemijlocita înaintēza inse totu mai tare, fără a reflectā la împregiurarea trista, că bietul romānu în lips'a barbaților cari prin exemplul eficace și însuflețirea necesaria sē-l îndemne la îmbracișarea intereselor sale culturali, purcede a rămānē în letargi'a ce l'a cuprinsu, așa cât durere în pārtīle nōstre adi māne va fi faptu destulu de națiunale, deca ōre cineva din clasa inteligentē va scī vorbi în limb'a strabuna. Pentru ca inse sē nu ne departāmu pré tare de celelalte națiuni, și se curmāmu periculul carele ni amenință limb'a și viētī'a sociale națiunale, inteligentī'a romāna de Oradea-mare, cunoscēndu reul dormirei sale de unu deceniu, a voitu a reparā greșel'a sa pâna ce încă nu e târđū, și în conferință sa din 28 august a. c. alegāndu-si de președinte ad hoc pe Rdsmul Domnu Teodor Kővāry, iera de notariu pe dl Ioan Pop a decisu a resuscitā și continuā opul maretīu începutu de zelōs'a matrōna Paulina Romanu, de alta parte inse a aflu de bine a convocā o adunare generale a inteligentīei romāne din comitatul Biharia, pentru ca constituindu-se într'o Reuniune formale se faca cele necesarie pentru înființarea școlei de fete atât de dorite, și în acestu scopu a și esmisu unu apelu cātra inteligentī'a romāna din Biharia, care prin președintele și notariul seu ad hoc o provōca pe acēsta a se întruni pe diu'a de 14 septembrie a. c. în o adunare generale, de alta parte inse a concređutu președintelui ad hoc, a recercā pe Sp. D. Iosif Romanu ca pe soțul repausatei dōmne de pia memoria Paulina Covaciū, ca sē binevoiesca a referā adunārei despre statul sumelor încurse în anii dela 1868—1871 din colectele și petrecerile arangiäte în favōrea școlei de fete înființānde. În fine conferință din 28 august a. c. pentru stabilirea programei urmānde în adunarea generale din 14 septembrie a. c. a alesu din sinul seu unu comitetu constatatoriu din Rdsmii dni

canonici Teodor Kóváry și Ioan Kuuk, Rmul domnu protopopu Simeon Bica, apoi dnii Ioan Veress, Nicolau Zigre, Iosif Vulcanu, Ioan Popu, Georgiu Horváth, Ioan Buna și Silviu Rezeiu. Acestu comitetu constituindu-se în 30 august a. c., și-a alesu de președinte pe Rds-mul domnu Teodor Kóváry, iera de notari pe Ioan Buna și Silviu Rezeiu; de alta parte dupa discusiuni mai îndelungate, în interesul cauzei aflându mai corespunde-tor ca de ocamdata delaturându ori ce detaiuri fație de școl'a înființându se se restringa numai la constituirea unei Reuniuni, care se se ocupe în modu eschis-siv de adunarea sumelor recerute pentru înființarea școl'ei române de fete din Oradea-mare, și în acésta direcțiune a și decisu a se face statutele necesarie presentându la timpu adunarei generali. Sarcin a confacerei statutelor, din motivul simplificării lucrului și al ușorării desbaterii a concređut'o domnilor Teodor Kóváry, Nicolau Zigre și Iosif Vulcanu, incredințându-i totu odata și cu confacerea unui proiectu de programa. Acést'a subcomisiune cu unu zelu demnu de scopul mar-etfu întru înaintarea căruia au ostenitu, terminându-si operatele în timpu de totu scurtu, în ședint'a comite-tului ținuta la 6 septembrie a. c. le-a și presentatu acele pentru desbatere meritória.

Comitetul pe bazea propunerii subcomisiunii es-mise a aflu de bine și a decisu a statori program'a discusiunilor dela adunarea din 14 septembrie precum urma: 1) Președintele comisiunii deschidându aduna-re generala, propune a se alege unu președinte și no-tariu ad hoc. 2) Unu notariu al comisiunii face raportu despre lucrarea comitetului și propune statutele Reu-niunii înființându. 3) Desbateri asupra statutelor. 4) Votându-se statutele, se înscriu membrii Reuniunii. 5) Reuniunea se constituie și se alege comitetul permanente. 6) Se facu dispozițiuni pentru întarirea statutelor. 7) Se vor desbate eventualele propuneri.

Dupa stabilirea acestei programe comitetul a pur-cesu la desbaterea statutelor, și primindu-le acele dupa propunerea subcomisiunii, decide a se propune pentru desbatere adunarei generali, și cu aceste isi termina ac-tivitatea.

Oradea-mare 14 septembrie 1880.

Silviu Rezeiu
raportorul comitetului.

Biserica si școl'a.

Archidiecea a Sibiiu. *Alegerile pentru congresu* au produsu pân'acuma urmatorul rezultat, ce-l scó-temu din „Tel. Rom.“: din cleru archimandritul și vi-cariu archiepiscopescu Nicolau Popea, protosincelul Ilarion Pușcariu, asesorul consistorialu Moise Lazaru, asesorul consistorialu Nicolau Cristea, protopopul Nico-lau Popoviču, protopopul Ioan Ratiu, asesorul consisto-rialu Zacharie Boiu, profesorul Simeon Popescu, proto-popul Ioan Gallu.

Diecea a Orădii-mari. S'a publicatu concursu pentru *catedr'a de limb'a si literatur'a romana* la gimna-siul din Oradea-mare; terminul e 15 octombrie, léf'a 600 fl.; profesorul denumitu va avé se propuna și reli-giunea pentru studentii gr. c. — Consistoriul a votatu patru *stipendii* de câte 200 fl. pentru patru clerici ab-soluti cari vor avé d'a frecventá cursul filosoficu la vr'o universitate; acestia sânt Vasiliu Stefanica, Alesandru Grama, Georgiu Popu și Alesandru Milianu. — *Invetia-tori* s'a numitu Vasilie Ilutiu la Porcǎlma, Iuliu An-dreiu la Chiș-Moftinu, Petru Jiroșu la Mocrea.

Diecea a Arad. *Deputati congresuali.* Dintre preoti sânt alesi: în cercul electoralu Aradu, Rds. Domnu Io-sif Belesiu vicariu episc. în Oradea-mare; în Chișineu, Rds. Domnu Petru Chirilescu protopresbiterul Chișineu-

lui; în Pancota, Rds. Domnu Georgiu Vasileviču pro-topresbiterul Șiriei; în Lipova, Rds. Domnu Ioan Țeranu protopresbiterul Lipovii; în Timișor'a, Rds. Domnu Me-letiu Dreghiču protopresbiterul Timișorii. („Bis. și Șc.“) — Din „Luminatorul“ mai aflămu următoarele alegeri: protopopul G. Craciunescu; dintre mireni în Vinga Vinc. Babeșu, în Chiseteu dr. P. Vasiču, în Timișora P. Ro-taru. Ier informațiunile nóstre ni spunu, că la Chișineu s'a alesu Alesiu Popoviču, la Orade N. Zigre, la Aleșđ Ioan Popu, toti mireni.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romănu va ținé adunarea sa generala de estu anu în orașul Sibiiu, la 17 și 18 octombrie st. n., dupa program'a pu-blicata în nr. 61 al foii nóstre.

Reuniunea femeilor române din Selagiu. Co-misiunea pentru espozițiunea naționala din Sibiiu s'a compusu astfel: președinta dn'a Maria Barboloviču, membre dómnele Gizella Popu, Virginia Serbu, Ludo-vica Orosu, Maria Cosma, Ana Pocola, Emilia Popu, Emilia Popu din Banișoru, și domnișorele Elena Popu și Emilia Buteanu.

C e e n o u ?

Maj. Sa regele la 15 l. c. a sositu la Cernauti, unde asemenea a fost primitu cu mare entuziasmu. La gara l'a întâmpinatu președintele țerii, ier la catedral'a mitropolitana archiepiscopul și mitropolitul Morariu An-dreeviču, în ornatu bisericescu și în fruntea clerului seu. S'er'a orașul a fost iluminatu și s'a datu unu balu stralucitu. La teatru Maj Sa a conversatu tóta s'er'a cu dl Slaniceanu, ministrul de resboiu al României. La 19 l. c. monarcul va sosi la Czegléd.

Tronul romănu. În privint'a succesiunii la tronul romănu se scrie din Berlin către „Schlesische Zeitung“: „Adoptiuni principelui Ferdinand se puné în drumu unu nou obstacolu. Mam'a printului, o principesa por-tugesa de nascere, are niște credinție strictu ultramon-tane catolice și de aceea refușă a-si da consimțimén-tul, ca fiul seu se tréca la ritul greco-orientalu, ceea ce se cere neaparatu în Români'a. Acum, spre a în-dulci pilul'a, cauta a se dobândi pentru principele Carol titlul de rege și deca odată Enricu IV al Franciei a ăisu: „Paris vaut bien une messe!“ se crede, că și o coróna de rege va fi cel mai ademenitoru echivalentu pentru indispensabil'a convertire. Merita. ca cineva se aștepte cu multa curiositate, spre a vedé, cum se va resolve acésta cestiune de tronul și coróna“.

Moștenitorul de tronul al României nu va fi cel mai mare fiu al fratelui principelui Carol, Ferdinand de Hohenzollern, precum s'a scrisu pân'acuma în diua-rie, căci — precum ni spune „Romănul“ — Domnito-rul voiesce se adópte pe fiul cel mai tineru al fratelui seu, pe principele Carol, care s'a nascutu la 1 sept. 1868, și acuma e de 12 ani. Acesta tocmai din caus'a tineretiei sale pôte se se asimileze mai deplinu cu na-țiunea, al cărei Domnitoru are se fia. Prin acésta adop-tare, firesce, cadu tóte coniecturile despre adoptarea principelui Ferdinand, despre care raportămu mai sus și noi.

În folosul micilor dorobanti s'a datu ăilele tre-cute la teatrul „Daci'a“ din Bucuresci, cu concursul dlui M. Pascaly, o frumoșă represintațiune, despre care „Romănul“ scrie aceste: Gradin'a erá înțesata de lume. S'a jucatu atâtău „Napastea“, una din cele mai vesele comedii din bogatul repertoriu al dlui Pascaly. Apoi s'a radiecatu cortin'a și amu asistatu la defilarea micilor dorobanti, cari, înșiruindu-se pe scena, au facutu, supt comand'a micilor lor oficiari, esercitiele militare cu o precisiune care face mare onóre neobositei activități a dlui sergentu-maioru Dimitrescu, care este însărcinatu

cu compunerea și instrucțiunea legiunilor micilor dorobanti. Doi mici dorobanti au declamatu, cu multu focu, poesii, între cari „Penesu Curcanu“. Amu asistatu în urma la o lupta între micii dorobanti și turci, la sfirșitul căreia publicul recunoscetoru a chiamatu pe dl sergentu-majoru Dimitrescu și i-a aretatu multiamirea sa prin o lunga salva de aplause.

O nefericita. Capitanul Reicioci în Buda are o fiica frumoasa de 20 de ani, care de mai multi ani a orbitu. Tatal, iubindu-si copil'a din totu sufletul, n'a crutiatu nimicu, a consultatu pe cei mai celebrii medici și în fine, printr'o operațiune fericita, tiner'a feta și-a redobânditu vederea. Acum înse copil'a fu isbita de o alta nenorocire. A perdutu auzul. În desperarea ei, biêt'a feta a fugitu și s'a aruncatu în Dunare, dar din fericire a fost scapata și adusa la tatal ei. Acesta n'a perdutu curagiul, a consolat pe copila, jurându că va încercă totul spre însănătoșarea ei. El a plecatu cu fiic'a sa la Viena, unde doctorul Poltzer a facutu totu ce pôte sciinti'a. Nu de multu parintele cu fiica sa s'au întorsu la Budapesta și din și în și sănătatea ei merge totu mai bine. Într'o și tatal, venindu acasa, vede pe bun'a lui fiica că-i alerga înainte cu ochii plini de bucuria. „Tata!“ strigă frumos'a copila, „am auzitu orologul batându; acum me duc la biserica, să multiamescu lui Dumneșeu pentru bunatatea lui“. Fêt'a plecă la biserica, unde și-a facutu rugaciunea din totu sufletul. Eșindu din biserica și voindu să tréca drumul, o ajunsu o birja, ce venia rapede și într'o clipa tiner'a copila fu calcata de picioréle cailor și de roțile trasurii. Roțile trecusera peste pieptu și peste picioré și fêt'a a remasu jos plina de sânge și ranita. Din fericire lesiunile nu sânt de mörte. Este de observatu, că în birja ședeau un locotenentu de husari, care dupa accidentu a strigatu birjarului să mâne iute mai departe, lasându pe biêt'a victima în mijlocul stradei.

Necrológe. *George Siuta* notaru cercualu în Chișineu, comitatul Biharia, a repausatu la 12 l. c., în etate de 30 ani. — *Emilia Stoica* n. Popescu, a încetatu din viétia la 9 septembrie. — *Teodor Chirila*, clericu de anul întâiu al diecesei Oradane, în seminariul din Satumare, a repausatu la 4 l. c. în comun'a Ciomocosu, locul seu natalu. — *Ecaterina Petrascu*, fiic'a dlui capitanu în retragre Ioan Petrascu în Sibiiu a muritu la 12 l. c. în etate de 21 ani.

Cronic'a lumiei.

Moștenitorul de tronul Rudolf la Berlin este primitu într'unu modu demonstrativu. Imperatul și tota curtea îl distingu la tôte ocasiunile, atât în cercul familiaru, cât și în publicitate.

Domnul și Dómu'a României la 5 septembrie, petrecându la principess'a de Wied, Domnitorul a primitu în audienția pe tramisul estraordinaru al marelui duce stapânitoru de Saxen-Meiningen, br. I. Spessart, carele a remisu principelui Carol o scrisóre din partea ducelui împreuna cu însemnele marelui cordonu al ordinului casei ducale. A dóu'a și luni, la 6 septembrie, Domnitorul a pornitu la castelul de Wainburg în Șvițera, reședint'a de tómnă a principelui de Hohenzollern, Dómn'a mai rămânendu înca pentru 8 zile la principess'a muma, dupa care asemenea va merge în Șvițer'a în Wainburg pentru a se rentelni cu Domnitorul.

Români macedoneni. „Neue freie Presse“ dela 5 septembrie scrie urmátorele cu privire la Români din Turci'a: „Acum câteva zile a sositu la Constantinopol cunoscutul agitatoru românú din Epiru și Macedoni'a, Apostol Margaritu, și ca delegatu al compatriotilor sei a avutu mai multe întrevorbiri cu președintele consiliului și cu ministrul de esterne. Margaritu cere dela guvernú, ca mai multe sute de Români să fia grațiatu,

cari, la îndemnul unor agenti greci, au participatu la mișcări revoluționare séu au apucatu meseri'a de banditi și de aceea au fost condamnatu. În schibu, Români promitu, că vor îngriji, de siguranti'a din strimtorile și defileurile Pindului și se vor ținé gata pentru casul când Pört'a le-ar adresá unu apelu pentru aperiarea Thesaliei și a Epirului. În prim'a linia ei se obliga a suprimá ori ce tentativa de insurecțiune în Thesali'a, unde ei sânt numerosi, avuti și esercita o mare influenția asupra Grecilor din șesuri, cari mare parte stau în serviciul lor ca arendasi, argati și muncitori. Ei ceru dela Pört'a numai arme și sânt gata, în unire cu Turcii și Albanesii, a se opune Grecilor“.

Caldur'a în America. Efectele caldurei sânt înfricoșate în New-York. Comisiunea sanitara din New-York a primitu încunoscintiare despre 186 casuri de mörte întemplate în timpu de 24 ore și despre alte 75 casuri întemplate în aceeași și în cele șese ore consecutive dela amédi până sér'a. Mai bine de o sula de casuri de mörte au fost pricinuite prin coler'a infatam, și dóue-deci și unu prin insolațiune.

O ciudata drama. Pe cheiul Tournelles, în Paris, doi tineri, ea și el, se gatiu a se pune în bastel spre a se duce la Auteul, când de odata tiner'a femeia cađu în Sena, pentru marea emoțiune a persónelor presinte. Unu pontonieru, numitu Carol Bergère, se aruncă îndata în apa și fu destul de fericitu de a scóte pe acesta femeia înca viétuinda, dar leșinata, la bordul bastelului seu. Pe când se gramadise împregturu-i, spre a-i da ajutóre, tiner'a femeia îndata ce-si veni în simțire, se sculă în sus ca pusa în mișcare de unu resortu, apucă unu cuțitu, de care se serviá unu omu ca să mânance, și dete dóue lovituri cu acesta arma amantului seu pe care-l isbi în regiunea inimiei. El cađu scaldându-se în sânge. Întorcându apoi arm'a în contra-i, se lovi cu atata violenția, în cât cađu mörta la picioréle amantului seu. Mobilul nu se cunósce.

O catastrofa în Russi'a. Cetimu în „Herold“ dela Petersburg: O indignațiune generala domnesce în capitala, caus'a-i unu incidentu care s'a întemplat pe timpul incendiului fabriciei de țigări a dlui Sekipper. 300 femei și copii, care lucrau la acesta fabrica au fost închisi de proprietarul fabriciei în localul stabilimentului de tēm'a ca nu cumva acesti lucratori să nu se folosésca de incendiul și să fure provisiuni de tutunu. Cinci-spre-dece femei s'au ucisu, asvêrlindu-se din etagiul al patrulea; numerul ranitilor e mare. Poporul gramaditu împregturu incendiului a liberatu pe nenorociti și a vrutu să spêndure pe proprietarul, care a scapatu de mörtea meritata numai prin fuga.

Esperinta cu lumin'a electrica. De curênd s'a facutu esperinta avêndu de scopu întrebuintiarea luminei electrice, într'unu ore-care numeru de operații militare și maritime, de esemplu, pentru a luminá puncturile abordabile ale unui locu asediatu, pentru a descoperi navele la distantia, a transmite semne optice, și mai ales pentru a înlesni esecutarea lucrărilor sub marine. Se anuncia, că aceste esperintie au reușitu pe deplin. Unu clopotu transparentu, conținendu în el o lampa electrica, a fost cufundatu în apa la o adâncime de aprópe 200 de picioré; mașin'a electrica erá aședata la o distantia de 300 picioré. S'a obținutu astfel sub apa într'unu timpu destul de îndelungatu o lumina continua și regulata, iêr spațiul luminatu erá considerabilu. Se continua esperintiele pentru a cautá aplicații utile ale acestui procedeu, la operațiunile marinei și serviciul torpilelor.

Proprietaru, redactoru respundătoru și editoru :

IOSIF VULCANU.

A conservá frumseti'a tineretiei

pana la adancile be-
tranetie
e problem'a de vietia
a fia-carei

femei.

Asta atérna de cea mai
ingrigha cultivare a pe-
litiei. Conservarea curata
si delicata a acesteia,
intretinerea ei in finetia
si freschetia, — stirpirea
petelor, a rosietiei, a pis-
truelor si a tuturor peta-
rilor pelitiei, precum mai
ales nimicirea repentina
si durabila a cretielor,

se póte efeptu' deosebitu prin escelent'a si atat de suprin-
diétorea in efectu

RAVISSANTE

(du dr. Lejosse à Paris.)

unicul nesticaciosu preservativu pentru cultivarea pelitiei,
esaminatu oficialminte. Celu mai pretiosu secretu de toaleta
al damelor elegante din Paris, Londra, Viena si Budapesta,
conservarea freschetiei din tineretie si la betranetie: s'a pro-
batu prin mii de esemple cá bunu, de aceea, cá primu-mij-
locu de infrumsetiare, nu póte sè lipsésca de pe més'a de
toaleta a nici unei dame.

Pretiu unei sticle originale mari fl. 2.50) cu indrumare de
Pretiu unei sticle originale mici fl. 1.50) intrebuintiare.

SAVON RAVISSANTE

celu mai bunu si mai renumitu sapunu cu parfumu pentru in-
frumsetiarea si curatirea pelitiei. Dupa intrebuintiarea lui,
peliti'a devine fina cá si catifeu'a si are unu mirosu fórté

placutu. Duréza multu si nu séca; celu-ce l'a incercatu odata,
nu va mai intrebuintia altu sapunu.

Pretiu unui carton (3 bucati) fl. 1.50, o bucata 50 cr.

POUDRE RAVISSANTE.

Pudr'a cea mai favorita a dametlor dela Paris si Londra,
precum si a celor mai multe artiste. Tóte damele, cari au in-
trebuintiat'o odata, s'au convinsu, ca **Poudre Ravissante** nu
se póte intrece in bunetate; se lipesce fórté bine, e nevizi-
bila si da colórei pelitiei o freschetia naturala, deci mai tare o
putemu recomandá.

Alba seu rosa, o siatula mare 1 fl., un'a mica 60 cr.

EAU DENTIFRICE RAVISSANTE.

Celu ce vré sè aiba dinti curati sanetosi, sè se convinga
cat mai curéndu prin o intrebuintiare, cat de escelenta si
asiá dicéndu admirabila este „ap'a de dinti Ravissante.“

Lipsita de tóte acidele, e compusa din tonice si pãlsamice
materiale de plante de cele mai apte pentru conservarea
dintilor. Prin ea carnea dintilor se intaresce, emailul dintilor
se conserva si putredirea se evita. Dicee picaturi intr'o inghi-
titura de apa ajungu pentru spelare. Gur'a si respirarea
capeta unu mirosu placutu. Intaresce dintii, încéta séu im-
pedeca durerea de dinti.

Pretiu unei sticle originale 1 fl.

POUDRE DENTIFRICE RAVISSANTE.

Pravul Ra sante de dinti

contine particele lipsite de , neutralisátore cari in apa se
disolvu. Face cu putintia tinerea curata a dintilor, si aceia
totu-odata isi conserva colvrea si lucirea naturala; si nu se
póte atacá nici chemicesce nici mechanicescce. Carnea dintilor
usioru sangeranda isi capeta tari'a naturrla, iér gur'a devine
a cútú improspetata. Pretiu unei siatule 50 cr.

**În mare și în micu se afla de vëndiare în
calitate originala si se póte comandá prin epis-
tola în principalul magazinu centralu în Bu-
dapesta városháztér 9 sz. în parfumeri'a**

FRIDERICEI SVAR CZ.

Nu ne mai trebuie argintul scumpu,

cáci în privintia acést'a avemu unu surogatu multu mai ieftinu. De o parte prin **procurarea** **estraor-**
dinaru ieftina a materialului, de alta prin puterea de lucru buna și ieftina, **fabric'a intrunita de**
articoli de argintu britanicu a reesitu sè învinga tóte fabricele de asemenea calitate, atât în pri-
vintia pretiului, cât și în a calitatii.

Avantagiul fabricatelor nóstre consiste mai ales în aceea, cá articolii nostrii nu stau înde-
reptul adeveratului **argintu**, de óra-ce nici nu sânt stricacióse, nici nu-si schimba colórea, și nu se
tocescu; acestu argintu britanicu e albu, și remáne totdeuna asemenea **argintului adeveratu**; mai
departe, sântemu in positiunea d'a puté vinde urmatóarele **40** de obiecte, cari pan'acuma costau **35**
fl., **cu pretiu fabulosu de 9 fl. 50 cr.**, tramiéndunise sum'a, séu cu rambursa póstala și anume:

- 6 escelente cutite de mēsa cumanunchiu de argintu britanicu și cu adeveratu taișu englezescu;
- 6 furcutie de cela mai fine, din argintu britanicu, in o bucata;
- 6 lingure de mánçatu, din argintu britanicu, massive;
- 6 „ de cafea „ „ de calitatea cea mai buna, massive;
- 6 rasle, din argintu britanicu, de calitatea cea mai buna;
- 1 lingure de scosu sup'a „ „ „ „ massive;
- 1 „ „ laptele „ „ „ „
- 6 tasse englese Victoria, canitate finu ;
- 2 feșnice pompóse de salon

Tóte aceste 40 de piese sânt gatite **din celu mai finu si mai solidu argintu britanicu,**
și pretiu lor in locu de 35 fl, e

n u m a i

9 florini 50 cruceri.

Comandele prin epistole sunt a se adressá cat mai ingraba astfel :

Az egyesült **Britania-Ezüstárúk** gyári raktárába, Budapest, városháztér 9 sz. Harisch-Bazár.